

ความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้ของประเทศไทย

Prevalence and Factors Associated with Smoking among University Students in Southern Thailand

ธีราพร คงสุวรรณ¹, ตอยีบ๊ะ สะแลแม¹, ชลิตา รักกะเปา¹, รวิภา บัวมา¹, สุรัชชัย สังข์งาม², พรนิวัฒน์ โสมณวัฒน์², คณิต หนูพลอย^{3*}

Thiraporn Khongsuwan¹, Toyibah Salaemae¹, Chalita Rakkapao¹, Ravipa Buama¹, Surachai Sangngam², Pornniwat Sommanawat², Kanit Hnuploy^{3*}

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความชุกในการสูบบุหรี่ของนักศึกษา และ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ภาคปกติ จำนวน 233 คน ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามกรอบแนวคิดและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาชของเครื่องมือด้านความเครียด เท่ากับ 0.89 และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติถดถอยโลจิสติกอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่าความชุกของการสูบบุหรี่ของนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 48.93 (95% CI: 42.46 - 55.39) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของนักศึกษา ประกอบด้วย เพศชาย (OR = 15.03; 95%CI: 6.95 - 32.50) การมีสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนในระดับปานกลาง/มาก (OR = 11.29; 95%CI: 6.09 - 20.94) การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (OR = 4.75; 95%CI: 2.71 - 8.35) ตามลำดับ สรุปผลการศึกษานี้พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มีการสูบบุหรี่ร้อยละ 48.93 และปัจจัยด้านเพศ การมีสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นับว่ามีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ในนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: การสูบบุหรี่, มหาวิทยาลัย, นักศึกษา

* Correspondent Author: kanit.hnu@sru.ac.th, Tel: 0872920166

Received: April 7, 2020; Revised: May 22, 2020 ; Accepted: May 29, 2020

¹ นักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84000

² นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านพารา จังหวัดภูเก็ต 83110

³ อาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84000

¹ Students, Faculty of Sciences and Technology, Suratthani Rajabhat University, Suratthani Province, 84000, Thailand

² Public Health Technical Officer of Banpara Tambon Health Promoting Hospital, Phuket Province, 83110, Thailand

³ Lecturer, Faculty of Sciences and Technology, Suratthani Rajabhat University, Suratthani Province , 84000, Thailand

Abstract

The aim of the cross-sectional analytical study was 1) to study the prevalence of smoking among students and 2) to determine the factors related to smoking among students. The sample size was the regular bachelor's degree students of Suratthani Rajabhat University consisting of 233. Multi-stage random sampling was used for the sampling method. The data was collected using were questionnaires developed by the researchers according to the conceptual framework and literature review. The Cronbach's alpha coefficient of the Perceived Stress Scale (PSS) was 0.89. The data were analyzed using descriptive statistics and simple logistic regression. The results were showed that the prevalence of smoking among students was 48.93 percent (95% CI: 42.46 - 55.39). Factors associated with smoking among students consisted of males (OR = 15.03; 95% CI: 6.95 - 32.50), moderate/high level of relationships with friends (OR = 11.29; 95% CI: 6.09 - 20.94) and alcohol drinking (OR = 4.75; 95% CI: 2.71 - 8.35), respectively. It concluded that that nearly half of the students in Suratthani Rajabhat University had smoking habits. In addition, gender, having a relationship with friends and alcohol drinking statistically associated with smoking among students.

Keywords: Smoking, University, Students

บทนำ

บุหรี่เป็นสิ่งเสพติดชนิดหนึ่งแพร่หลายทั่วโลก แม้ในแต่ละปีประเทศจะมีรายได้จำนวนมากจากผลิตภัณฑ์บุหรี่ แต่ขณะเดียวกันประเทศก็สูญเสียในด้านเศรษฐกิจจากการนำงบประมาณไปรักษาผู้ป่วยที่เกิดจากผลของการสูบบุหรี่จำนวนมากหลายล้านคน เนื่องจากควันบุหรี่ประกอบด้วยสารที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพทั้งสิ้น เช่น คาร์บอนมอนอกไซด์ นิโคติน ทาร์ เป็นต้น นิโคตินเป็นสารเสพติดที่มีผู้ใช้มากที่สุด และบุหรี่เป็นสาเหตุการเจ็บป่วยและการตายที่สำคัญ องค์การอนามัยโลกคาดว่า ในปี ค.ศ. 2025 จำนวนผู้สูบบุหรี่จะเพิ่มขึ้นเป็น 1,600 ล้านคน⁽¹⁾ บุหรี่เป็นปัจจัยหนึ่งของปัจจัยเสี่ยงในการคร่าชีวิตคนไทยก่อนวัยอันควรและเป็นสาเหตุสำคัญที่เพิ่มโอกาสทำให้เกิดโรคร้ายต่างๆ อาทิ โรคมะเร็ง โรคถุงลมโป่งพอง โรคหัวใจเนื่องจากหลอดเลือดหัวใจตีบ โรคเกี่ยวกับระบบหมุนเวียนโลหิต เป็นต้น ผู้ที่เป็นมะเร็งปอดนั้น ร้อยละ 90 เป็นผลจากการสูบบุหรี่ และถ้าสูบบุหรี่วันละ 1 ซอง จะมีโอกาสเป็นมะเร็งปอดมากกว่าผู้ที่ไม่สูบลถึง 5-20 เท่า นอกจากนี้ ผู้ที่ป่วยด้วยโรคหลอดเลือดหัวใจร้อยละ 80

และโรคหัวใจร้อยละ 50 ก็มีผลมาจากการสูบบุหรี่เช่นเดียวกัน⁽²⁾ จากสถานการณ์การสูบบุหรี่ของวัยรุ่นผลสำรวจสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี พ.ศ. 2557 พบว่า จากจำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปทั้งสิ้น 55.9 ล้านคน เป็นผู้สูบบุหรี่ 10.7 ล้านคน ร้อยละ 19.1 แยกเป็นผู้ที่สูบบุหรี่เป็นประจำ 9.4 ล้านคน ร้อยละ 16.8 และเป็นผู้ที่สูบนานๆ ครั้ง 1.3 ล้านคน ร้อยละ 2.2 กลุ่มอายุ 25-44 ปีมีอัตราการสูบบุหรี่สูงสุด ร้อยละ 21.9⁽³⁾

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในประเด็นพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษา พบว่า ในมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ อยู่ในระดับสูง ด้านทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ อยู่ในระดับสูงเช่นกัน⁽⁴⁾ ผลการศึกษาความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตชายระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตบางเขน พบว่ามีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่อยู่ในระดับที่สูง มีทัศนคติที่ดีและปานกลางต่อการสูบบุหรี่ในจำนวนที่เท่าๆ กัน และนิสิตส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ดีต่อการสูบบุหรี่ คิดเป็นร้อยละ 64.00⁽⁵⁾ และผลการศึกษาการวิเคราะห์สาเหตุเชิงพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์

กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตหญิง ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก พบว่าพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตหญิงอยู่ในระดับน้อยที่สุด⁽⁶⁾

จากการศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ซึ่งมีผู้ศึกษาในหัวข้องานวิจัยที่ใกล้เคียงกัน แต่ยังไม่พบการศึกษาความชุกการสูบบุหรี่และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ราชภัฏสุราษฎร์ธานี ทางคณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เป็นสถานศึกษาแห่งหนึ่งที่มีจำนวนบุคลากรและนักศึกษากันจำนวนมาก ทางคณะผู้วิจัยได้ทำวิจัยความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความชุกการสูบบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
2. ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นงานเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional analytical study) ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 13,151 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 233 คน การคำนวณขนาดตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ใช้สูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยการประมาณการสัดส่วนการสูบบุหรี่ (ร้อยละ 19) อ้างอิงจากการศึกษาของ รวีวรรณ แสงฉาย และคณะ⁽⁷⁾ ที่ทำการศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี การวิจัยครั้งนี้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi stage random sampling) โดยขั้นตอนแรกทำการเปรียบเทียบสัดส่วนจำนวนประชากรและจำนวนกลุ่ม

ตัวอย่างในแต่ละคณะ และทำการสุ่มรายชื่อกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างเป็นระบบในลำดับถัดไป

เครื่องมือที่ใช้ในการในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามซึ่งข้อคำถามจะครอบคลุมประเด็นหลักๆ จำนวน 6 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1) แบบสอบถามด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและเศรษฐกิจและสังคม ตอนที่ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ตอนที่ 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ ตอนที่ 4) แบบสอบถามด้านความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ เป็นคำถามแบบเลือกตอบ ถูก-ผิด โดยมีเกณฑ์ในการแบ่งระดับความรู้ของบลูม⁽⁸⁾ ซึ่งสามารถแบ่งได้ดังนี้ ระดับความรู้ต่ำ (0-4 คะแนน) ระดับความรู้ปานกลาง (5-6 คะแนน) ระดับความรู้สูง (7-10 คะแนน) ตอนที่ 5) แบบสอบถามเกี่ยวกับความเครียด (Perceived Stress Scale : PSS) เป็นข้อคำถามแบบประเมินค่า โดยมีเกณฑ์การแปรผลค่าระดับคะแนน⁹ ความเครียดในระดับต่ำ (0-13 คะแนน) ความเครียดในระดับปานกลาง (14-26 คะแนน) ความเครียดในระดับสูง (27-40 คะแนน) ตอนที่ 6) แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (สูบ/ไม่สูบ)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน โดยได้ค่าความตรงตามเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ทุกข้ออยู่ในช่วง 0.66 – 1 และทำการทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี โดยได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านความเครียด (PSS) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาคของเครื่องมือได้เท่ากับ 0.89

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา กรณีข้อมูลแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) กรณีข้อมูลต่อเนื่องใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) และสถิติเชิงอนุมาน ใช้สถิติ Simple logistic regression

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและเศรษฐกิจและสังคม พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 67.38 มีค่ามัธยฐานอายุ 21 ปี (อายุต่ำสุด 18 ปี, อายุสูงสุด 25 ปี) สังกัดคณะวิทยาการจัดการ ร้อยละ 32.19 สถานะครอบครัวบิดามารดาอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 78.54 มีค่ามัธยฐานรายรับต่อเดือน 6,000 บาท (รายรับต่ำสุด 2,000 บาท, รายรับสูงสุด 50,000 บาท) มีค่ามัธยฐานรายจ่ายต่อเดือน 5,500 บาท (รายจ่ายต่ำสุด 900 บาท, รายจ่ายสูงสุด 50,000 บาท) มีค่าดัชนีมวลกายอยู่ในเกณฑ์ปกติ ร้อยละ 50.21 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและเศรษฐกิจและสังคม (n = 233)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (%)
เพศ	
หญิง	76 (32.62)
ชาย	157 (67.38)
อายุ (ปี)	
18 - 21	186 (79.83)
22-25	47 (20.17)
Mean ± SD	20.66(1.12)
คณะ	
วิทยาการจัดการ	75 (32.19)
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	58 (24.89)
ครุศาสตร์	34 (14.59)
วิทยาศาสตร์และ	33 (14.16)
เทคโนโลยี	
นิติศาสตร์	17 (7.30)
วิทยาลัยนานาชาติและการท่องเที่ยว	9 (3.86)
พยาบาลศาสตร์	7 (3.00)

ตารางที่ 1 ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและเศรษฐกิจและสังคม (n = 233)(ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (%)
ชั้นปี	
1	56 (24.03)
2	41 (17.60)
3	120 (51.50)
4	16 (6.87)
สถานภาพของครอบครัว	
บิดามารดาอยู่ร่วมกัน	183 (78.54)
หม้าย/หย่า/แยก	43 (18.45)
ไม่ได้ระบุ	7 (3.00)
รายรับต่อเดือน (บาท)	
≤8,000	166 (71.24)
>8,000	67 (28.76)
Mean ± SD	9,332.61 (8,850.19)
รายจ่ายต่อเดือน (บาท)	
≤6,000	147 (63.09)
>6,000	86 (36.91)
Mean ± SD	7,868.67 (6,888.19)
ดัชนีมวลกาย (kg/m ²)	
น้อย (<18.5)	46 (19.75)
ปกติ (18.5 – 22.9)	117 (50.21)
เกิน (23.0 – 24.9)	36 (15.45)
อ้วน (≥25)	34 (14.59)
Mean ± SD	21.57 (3.91)

ผลการศึกษาปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนชนบท ร้อยละ 43.35 โดยอาศัยที่บ้านของตนเอง ร้อยละ 59.66 และพักอาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 46.35 มีปัญหาสภาวะแวดล้อมในที่อยู่อาศัยในระดับน้อย ร้อยละ 45.06 มีสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในระดับปานกลาง ร้อยละ 72.96 มีสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนในระดับน้อย ร้อยละ 55.36 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของนักศึกษา (n = 233)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (%)
ลักษณะของชุมชน	
ชุมชนชนบท	101 (43.35)
ชุมชนเมือง	61 (26.18)
ชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท	71 (30.47)
ที่อยู่อาศัย	
บ้านของตนเอง	139 (59.66)
หอพักนอก	64 (27.47)
บ้านเช่า	21 (9.01)
หอพักใน	9 (3.86)
การร่วมพักอาศัย	
บิดามารดา	108 (46.35)
คนเดียว	70 (30.05)
เพื่อน	43 (18.45)
ญาติพี่น้อง	12 (5.15)
ปัญหาสภาวะแวดล้อมที่อยู่อาศัย	
น้อย	105 (45.06)
ปานกลาง	102 (43.78)
มาก	26 (11.16)
สัมพันธภาพระหว่างบุคคล	
สัมพันธภาพระหว่างครอบครัว	
น้อย	50 (21.46)
ปานกลาง	170 (72.96)
มาก	13 (5.58)
สัมพันธภาพในกลุ่มเพื่อน	
น้อย	129 (55.36)
ปานกลาง	73 (31.33)
มาก	31 (13.31)

ผลการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีกรพักผ่อนไม่เพียงพอ ร้อยละ 61.37 และไม่ดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 57.94 และมีการออกกำลังกายในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา ร้อยละ 66.52

และมีการรับประทานอาหารแต่ละวัน น้อยกว่า 3 มื้อ ร้อยละ 46.79 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ปัจจัยด้านพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษา (n = 233)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (%)
การพักผ่อน	
ไม่เพียงพอ	143 (61.37)
เพียงพอ	90 (38.63)
การดื่มแอลกอฮอล์	
ดื่ม	98 (42.06)
ไม่ดื่ม	135 (57.94)
การออกกำลังกายในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา	
ไม่ได้ออกกำลังกาย	78 (33.48)
ออกกำลังกาย	155 (66.52)
จำนวนมื้ออาหารต่อวันในช่วงเวลา 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา	
<3	102 (46.79)
3	97 (44.50)
>3	19 (8.71)
Mean ± SD	2.59(0.75)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในระดับปานกลาง ร้อยละ 41.20 (95%CI: 34.83-47.56) รองลงมาคือมีความรู้ในระดับสูง ร้อยละ 32.19 (95%CI: 26.14-38.23) และมีความรู้ในระดับต่ำ ร้อยละ 26.61 (95%CI: 20.89-32.32) ข้อมูลด้านความเครียด (PSS) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 90.99 (95%CI: 87.28-94.69) รองลงมา คือ มีความเครียดอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 6.87 (95%CI: 3.59-10.13) และมีความเครียดในระดับต่ำ ร้อยละ 2.15 (95%CI: 0.27-4.02) มีการสูบบุหรี่ ร้อยละ 48.93 (95%CI: 42.46-55.39) ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ระดับความรู้ ความเครียด และการสูบบุหรี่ของนักศึกษา (n = 233)

ระดับ	n	% (95%CI)
ระดับความรู้		
ต่ำ	62	26.61 (20.89-32.32)
ปานกลาง	96	41.20 (34.83-47.56)
สูง	75	32.19 (26.14-38.23)
Mean ± SD	5.63	(1.95)
ระดับความเครียด		
ต่ำ	5	2.15 (0.27-4.02)
ปานกลาง	212	90.99 (87.28-94.69)
สูง	16	6.87 (3.59-10.13)
Mean ± SD	20.66	(3.89)
การสูบบุหรี่		
สูบ	114	48.93 (42.46-55.39)
ไม่สูบ	119	51.07 (44.60-57.53)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ ประกอบด้วย เพศชาย (OR=15.03; 95%CI: 6.95-32.50; p-value<0.001) การมีสัมพันธภาพกับเพื่อนในระดับปานกลาง/มาก (OR=11.29; 95%CI: 6.09-20.94; p-value<0.001) และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (OR=4.75; 95%CI: 2.71-8.35; p-value<0.001) ดังแสดงในตารางที่ 5

อภิปรายผล

ความชุกของการสูบบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี คิดเป็น ร้อยละ 48.93 (95% CI: 42.46-55.39) และเพศชายมีความชุกของการสูบบุหรี่ คิดเป็น ร้อยละ 66.88 ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษานักศึกษาประมาณหนึ่งในสี่มีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่อยู่ในระดับต่ำ สอดคล้องกับการศึกษา

ของอนุกุลและคณะ⁽¹⁰⁾ พบว่า ความชุกของการสูบบุหรี่เท่ากับ 38.66 โดยอายุที่เริ่มสูบครั้งแรก ต่ำกว่า 18 ปี ร้อยละ 50.96 และสอดคล้องกับการศึกษาของปราโมทย์และคณะ⁽¹¹⁾ พบว่า ความชุกของการสูบบุหรี่ในนักศึกษาพยาบาล พบว่า นักศึกษาพยาบาลเพศชายมีความชุกของการสูบบุหรี่มากกว่าเพศหญิง เนื่องจากเพศชายมีค่านิยมการสูบบุหรี่ที่แสดงถึงความเป็นลูกผู้ชาย รวมทั้งมีพฤติกรรมอยากสู้อย่างลงประสภารณีใหม่ๆ มากกว่าเพศหญิง

เพศชายมีโอกาสเสี่ยงต่อการสูบบุหรี่เป็น 15.03 เมื่อเปรียบเทียบกับเพศหญิงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชลลดาและคณะ⁽¹²⁾ พบว่า เพศชายมีโอกาสเสี่ยงต่อการสูบบุหรี่เป็น 3.78 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับเพศหญิง ทั้งนี้พบว่าเพศหญิงมีความรู้เรื่องพิษภัยการสูบบุหรี่มากกว่าเพศชาย เพศหญิงรู้สึกว่าการสูบบุหรี่ของผู้หญิง

นักศึกษาที่มีสัมพันธภาพกับเพื่อนในระดับปานกลาง/มาก มีโอกาสเสี่ยงต่อการสูบบุหรี่เป็น 11.83 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีสัมพันธภาพระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของชลลดาและคณะ⁽¹²⁾ พบว่า นักศึกษาจะมีพฤติกรรมสูบบุหรี่เมื่อพบเจอเพื่อที่รู้ใจกัน คิดเป็นร้อยละ 58 และสอดคล้องกับการศึกษาของนุสบาและคณะ⁽¹³⁾ พบว่า เหตุผลในการสูบบุหรี่ครั้งแรกมาจากเพื่อนชวน คิดเป็นร้อยละ 39.3

นักศึกษาที่มีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโอกาสเสี่ยงต่อการสูบบุหรี่เป็น 4.70 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปริวัตรและคณะ⁽⁴⁾ และพบว่า โอกาสที่นักศึกษาจะสูบบุหรี่ มักเกิดในระหว่างการเที่ยวกลางคืน/ดื่มสุรา คิดเป็นร้อยละ 44.45 ทั้งนี้พบว่าปัจจัยเสี่ยงในการกระตุ้นให้วัยรุ่นยังคงสูบบุหรี่มาจากสาเหตุการเที่ยวกลางคืนและการดื่มสุรา⁽¹⁴⁾

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ทำการศึกษาในบริบทของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีเพียงแห่งเดียว อาจจะเป็นข้อมูลที่ไม่มีเพียงพอและชัดเจน

ตารางที่ 5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ (n=233)

ปัจจัย	จำนวน	% สูบบุหรี่	Crude OR	95% CI	P-value
เพศ					<0.001
หญิง	76	11.84	1	-	
ชาย	157	66.88	15.03	6.95-32.50	
สถานภาพของครอบครัว					0.623
บิดามารดาอยู่ร่วมกัน	183	48.09	1	-	
หม้าย/หย่า/แยก	50	52.00	1.16	0.62 – 2.18	
การพักร่วมอาศัย					0.283
บิดามารดา/ญาติพี่น้อง/เพื่อน คนเดียว	163 70	46.63 54.29	1 1.35	- 0.77-2.38	
สิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัย					0.156
น้อย	105	43.81	1	-	
ปานกลาง/มาก	128	53.13	1.45	0.86-2.44	
สัมพันธ์ภาพในครอบครัว					0.882
น้อย	50	48.00	1	-	
ปานกลาง/มาก	183	49.18	1.04	0.55-1.93	
สัมพันธ์ภาพกับเพื่อน					<0.001
น้อย	129	24.81	1	-	
ปานกลาง/มาก	104	78.85	11.29	6.09-20.94	
การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์					<0.001
ไม่ดื่ม	135	33.33	1	-	
ดื่ม	98	70.41	4.75	2.71-8.35	
การออกกำลังกาย					0.086
ไม่ออกกำลังกาย	78	41.03	1	-	
ออกกำลังกาย	155	52.90	1.61	0.93-2.80	
ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่					0.714
น้อย/ปานกลาง	158	48.10	1	-	
สูง	75	50.67	1.10	0.63-1.92	
ความเครียด					0.340
ต่ำ/ปานกลาง	109	50.23	1	-	
สูง	10	62.50	1.65	0.57-4.70	

มากนัก รวมทั้งการศึกษาในครั้งนี้มีข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลาทำการศึกษาร่วมด้วยเพราะเป็นการศึกษาวิจัยในรายวิชาเรียนซึ่งมีเวลาในการศึกษาเพียง 4 เดือนเท่านั้นทำให้กลุ่มตัวอย่างที่คำนวณที่ได้อาจค่อนข้างน้อย อาจจะไม่เพียงพอที่จะอนุมานไปยังประชากรนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏในบริบทของประเทศไทย ซึ่งการศึกษาในลำดับต่อไปควรจะขยายผลถึงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีความครอบคลุมในมิติเชิงพื้นที่ที่กว้างยิ่งขึ้น รวมทั้งการศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ซึ่งค่อนข้างมีข้อจำกัดในมิติของระยะเวลาในการทำการศึกษาวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1. มหาวิทยาลัยควรเข้ามาเป็นตัวกลางหลักในส่วนร่วมรับผิดชอบในการป้องกันและแก้ปัญหาการสูบบุหรี่ในกลุ่มนักศึกษารวมถึงพฤติกรรมเสี่ยงอื่น ๆ ที่จะนำสู่การสูบบุหรี่
2. มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนให้นักศึกษามีส่วนร่วมคิดและร่วมจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันการสูบบุหรี่ในรูปแบบเชิงสร้างสรรค์ผ่านกลุ่มเพื่อน เช่น การจัดค่ายอาสา การจัดทำสื่อให้ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี่ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ในกลุ่มนักศึกษาในรูปแบบของ Prospective cohort study เพื่อเป็นการยืนยันผลการศึกษาในเชิงเหตุและผลได้อย่างแท้จริง
2. ศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพของนักศึกษาในมิติการป้องกัน ลด ละ เลิกพฤติกรรมสูบบุหรี่

References

1. World Health Organization. Tobacco Control Country Profiles: [Internet] 2019 [cited 25 January, 2020]. Available from: http://www.who.int/tobacco/global/country_profiles/en/index.html.
2. Bangkok Health Research Center: [Internet] 2012 [cited 20 January, 2020]. Available from: <https://www.bangkokhealth.com/health/article>.
3. National Statistical Office of Thailand: [Internet] 2013 [cited 25 January, 2020]. Available from: <http://www.nso.go.th/sites/2014>.
4. Paso, P. Smoking Behaviors among Athletes of Roi Et Rajabhat University. Journal of Roi Et Rajabhat University 2017; 11(1): 113-119. (In Thai)
5. Ingphakhon, A. Knowledge, Attitude and Smoking Behavior of Male Students Bachelor degree Kasetsart University, Bang Khen Campus: [Internet] 2019 [cited 19 January, 2020]. Available from: <http://ped.edu.ku.ac.th/home/specialproblem/>.
6. Changklang, A., Aphisamacharayothin, P., PRECEDE Framework analysis of smoking behaviors of bachelor's degree female students in a University, Phitsanulok Province. Thaksin University Library Journal 2018; 7: 67-90. (In Thai)
7. Rawiwan, S. Smoking attitudes and behavior of university students Bangkok Thonburi: [Internet]. 2016 [cited 19 January, 2019]. Available from: https://www.kmutt.ac.th/jif/public_html/general_search.php.

8. Bloom, B.S., Hasting, J.T., Madaus, G.F. Hand Book on Formative and Summative Evaluation of Student Learning. New York : Mc Gra-Hill Book Company, 1971.
9. Cohen, S., Kamarck, T., & Mermelstein, R. A global measure of perceived Stress. *Journal of Health and Social Behavior* 1983; 24(4): 385-396.
10. Manton, A., Noosorn, N. Factors Affecting Secondhand Smoke in Migrant Workers and Families. *Journal Nurse and Health* 2014; 8(3): 135-144. (In Thai)
11. Thangkratok, P., Chaimo, E. Prevalence of Tobacco Smoking among Nursing Students: a Systematic Review. *Journal of Health Science* 2019; 28(4): 601-609 (In Thai)
12. Chaikoolvatana, C., Sutti, P. Smoking Behavior and Risk Factors Associated with Smoking of Early Adolescents in Phayao Province, Thailand. *Nursing Journal of the Ministry of Public Health* 2017; 27(3): 601-609 (In Thai)
13. Kason, N. Smoking Knowledge and Behavior of Male Students in Kamphaeng Phet Technical College. *National Conference KPRU* 2017; 4: 1069-1081 (In Thai)
14. Sriphairo, A. Tobacco poisoning harm to teens: [Internet] 2019 [cited 7 January, 2019]. Available from: https://pharm.tu.ac.th/uploads/pharm/pdf/articles/20190328_03.pdf.